

«Rodé se in vrste ko bežen dih da tisočletja štorklje tazh poseda
in šestokrat se níbače ne zaveda, na grševiti, tisočletni jeli.

M. Klopčič se zgraža nad zadnjima stihoma, češ, da potvarjata bistvo cele pesni in se razvzame v neutemeljeno apocrifiranje: «Nerazumljive in neodpušljive pa so take logične napake, ki trgajo z m i s l cele pesni in kakršnih Gradnik v originalni pesmi vsekakor ne bi mogel zagrešiti. Naglica! Človek bi dejal temu nekoliko *drugače*» (1). V resnici pa le M. Klopčič ni razumel omenjenih stihov, ki imajo pri Gradniku čisto jasn misel: «tisočletna štorklja» in «tisočletna jela» pomenita vendar tu vrsto znova in znova pojavljajočih se istih individualnih bitij in rastlin. S tem je ojačen tudi prvi stih, ki izraža večvito menjavanje rojstev in smrti. M. Klopčič se sklicuje na nekoga Woitscha, ki pa je vsekakor manj odločen za osvetljenje tega spornega mesta kakor dr. A. Pfizmaier, ki je v svoji raspravi v *Pelotonu* (*Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Wien, 36. B.*) priobčil kitajski izvirnik z doslovnim prevodom:

«Am Morgen geboren, am Abend er in Gemeinschaft stirbt,
Athem und Art ein jedes einander folgen.
Man sieht nicht, dass der tausendjährige Storch
oftmals aufstzt auf der hundertkäftigen Fichte.»

Če bi si tedaj kritik ogledal Pfizmaierjev prevod in če bi bil prečital Gradnikovo pesem s čisto vzprejemljivostjo, bi se pač obotavljal s tako samozavestno kretnjo izreči očitke o površnosti i. dr., ko so podobna sporna mesta prav malo primeras za kategorične razsodbe, pač pa bi Gradnikove prepesnitve tehtal po njihovi umetniški vrednosti kakor sta storila B. Borzko in R. Lečar.

Mnogrede naj še omenim, da se M. Klopčič tudi sam havi s prepesnjevanjem kitajske lirike, in tako bi človek mislil da nam bo M. Klopčič tako najneposredneje dokazal, da so Gradnikove slovenitve slabe. Toda kolikor poznam Klopčičevih prevodov (v ženskem Sveta, Domačem prijatelju, v «Pod lipo») moram reči, da jim manjka prav vsega, kar je potrebno, da pesem zapoje in odmeva; tako je Klopčičev kritični zalet še tembolj neprimeren in neupravičen.

Miran Jarc.

K R O N I K A

Slovenska literatura med Italijani. Naši dnevniki so že poročali, da je objavil Umberto Urbani v tržaški reviji «Italia» esej o Alojziju Gradniku, pesniku Krasa, kjer resno in simpatično okuša prikazati Gradnika kot prvega slovenskega pesnika, ki se je zavedel v sebi dvojnega sveta: latinskega in slovanskega. «To nasprotje tvori tragedijo tega obmejnega človeka, ki je ni pred Gradnikom zaznal v sebi še noben Slovenec. Na dan barne poelove duše je nasprotje in je harmonija med slovanskim in latinskim svetom.» — V «Rivista di Letterature Slave» za januar in februar je isti Umberto Urbani objavil daljšo študijo o Jvaku Cankarju. — Turinska založba «Slavia», ki je že s velikim uspehom izdala prevode celokupnih del Dostojevskega, Tolstega, Turgenjewa, Gogolja in Čehova pod naslovom «Il Genio Russo», pripravlja drugo podobno, le če obširneje zamišljeno zbirko pod naslovom «Il Genio Slavo», kjer bodo izšli prevodi vseh pomembnejših pisateljev iz poljske, češke, holganske, srbsko-hrvaške in slovanske literature. Za slovansko, kakor tudi za drugo literaturo je založba tudi že objavila imena pisateljev, kojih dela bo izdala v prevodih. Urednik zbirke je znani slavist na neapeljski univerzi Ettore Lo Gatto.

Kdor zasleduje živo zanimanje, ki ga kažejo Italijani za slovanske in v visoki meri tudi za slovensko literaturo — saj v nobeni drugi svetovni literaturi ni izšlo že toliko člankov in prevodov iz slovenščine kakor v italijanski — se nehote vpraša, kakšno je naše poznavanje italijanske literature in italijanskih kulturnih prilik ter življenja. Zdi se, da smo tako rekoč slepi za vse, kar se dogaja v njihovi literaturi in njihovem kulturnem življenju. Če je to v našo korist, je drugo vprašanje. Gotovo so politične razmere skrajno napete. Zdi pa se mi, da tudi za naš odnos do Italijanov veljajo besede, ki jih je kmalu po svetovni vojni zapisal André Gide o francosko-nemških intelektualnih odnošajih: «Nevednost je vedno mati zmot in zablod in izmed vseh nevednosti najhujša je nepoznanje sovražnika. Ta igra noja je vedno igra tistega, ki bo prevaran.» (Nouvelle Revue Française, november 1921). St. L e b e n.

Mariborska drama. Spomladni del sezone: Bernstein: Tat (režija H. Nučič-J. Kovič); Proces Mary Dugan (režija J. Kovič); Corman & Grangel (Pregarč); Oče Boštjan — Papa Martin (režija R. Pregarč); Cerkevna miš (režija J. Kovič).

Prevladujejo senzacijske, odrske igre. V desetih letih se je ustvarila stalna, zadostna publika, ki je pokazala zanimanje za plodnejše stvari. Ni umljivo, zakaj ji uprava predvaja pretežno le plitke igre, v prizoritev določene sproti iz hipnih domislekov in priložnostnih sugestij, da se potem postavi objavljeni repertoar na glavo in izvrže dokončno v zmešanico brez enote in smeri.

Zanimivo je le (v T a t u) gostovanje V. Podgorske, ki je izšla s tega odra. Umetnica širokega obsega, ki ji je oder bistven del njenega resničnega izživljanja. Tudi v Tatu je gost H. Nučič pokazal bleščečo zunanjo formo igranja, opazila sta se J. Rakuša in deloma E. Grom. — **Proces Mary Dugan** sicer ni zadel jedra zadeve: razliko v procesu de lege lata in de lege ferenda, a uspel v tipiki, ponekod zašel v karikaturu. E. Kraljeva, J. Rakuša, V. Skrbinšek, E. Grom, B. Bukšekova so situacijo držali. — **Oče Boštjan** v ne prav posrečeni predelavi R. Pregarca je sicer anahronizem, a vsebinsko v tej družbi še najplodnejša stvar, ki ima vsaj neke primitivne vrednote. Tu je uspela igra B. Bukšekove; zanimive tipe so postavili: Pregarč, Skrbinšek in Kraljeva in le mestoma Daneš kot protagonist. — **Cerkevna miš** je dala priliko Savinovi, da je našla svoj najboljši tekst, sicer pa je ta stvar kakor večji del vse druge zabavala in to je bil ves namen. Ta namen pa je itak imela opereta.

V presoji cele sezone stoje sledeča dejstva:

1.) Umetniška smer je v primeri z že doseženimi uspehi režijsko in z ozirom na pokazana dela znatno popustila, veseli del se je kultiviral v smislu zabavišča. Uprava upravljaj smiselno notranji teater, ne le blagajno, ako ima za prvo sploh še kaj umevanja. Domače stvari so se omalovaževale.

2.) Uprava je s tem, da je dramo sicer iz blagajniškega vidika igrala v Celju in Ptuju ob velikem zanimanju občinstva, hote ali nehote potrojila kulturni pomen mariborskega gledališča, kar ji gre v zaslugo.

3.) Kakor se čita, je upravnik — brez nadomestila — prekinil pogodbo z R. Pregarcem edinim idejnim vodjem drame, pustil oditi Rakušo, menda odide še kak od trojice: Kraljeva-Skrbinšek-Zakrajškova; s tem je bolj ali manj zavrt napredek drame.

4.) S tem, da je (kot se čita) vodstvo drame poverjeno J. Koviču, je umetniški obstoj gledališča pred likvidacijo.

Ali bo ob takem prihodnja sezona sploh še zrela za to kroniko...?

M. Š n u d e r l.

Urednikov «imprimatur» dne 12. avgusta 1929.